

Stappenplan radicalisering voor het basisonderwijs in de stad Gent

Inhoudstafel

Stappenplan radicalisering voor het basisonderwijs in de stad Gent	1
Inhoudstafel	2
Inleiding	3
a. Signaal radicalisering wordt opgepikt op school m.b.t. een specifieke leerling	4
b. Signaal radicalisering wordt gegeven door de politie	5
c. Signaal radicalisering wordt opgepikt op school, maar betreft de ruimere omgeving (niet de leerling).....	6
Verklarende woordenlijst.....	7
Achtergrondinformatie	8
Werking team Expo-R – kernteam – structuur binnen de stad.....	8
Wat is het kernteam radicalisering (LIVC-R)?.....	8
Wat is concreet de taak van de casemanager?.....	10
Wat met beroepsgeheim?.....	11
Nood aan extra handvaten rond preventie, aanpak en omgang met radicalisering?	11
Praktische fiche	12

Inleiding

De school is de plek waar kinderen elkaar ontmoeten en kennismaken met verschillende achtergronden en denkbeelden. Wat er in de wereld gebeurt heeft een impact op de verhalen waarmee leerlingen naar school komen.

Scholen zetten heel wat in op preventief werken. Door op school kritische zin, openheid en dialoog te stimuleren, creëer je een klimaat waarin kinderen en ouders terecht kunnen met datgene waar ze mee zitten. Door dit preventief werken, haal je elementen uit de voedingsbodem voor **radicalisering**¹ weg.

Leerlingen en/of ouders doen wel eens radicale uitspraken of stellen wel eens radicaal gedrag. Sluit als school de ogen niet voor radicale opvattingen van leerlingen. Uitsluiten, straffen of negeren zorgt er alleen maar voor dat leerlingen en ouders aansluiting zoeken bij groepen waar ze wel gehoord worden. Ga in gesprek, blijf proberen om contact te leggen. Laat ze niet los.

Het stappenplan biedt een houvast aan scholen om aan de slag te gaan met signalen van radicalisering. Het kadert binnen de normale werking van de school en het CLB (Centrum voor Leerlingbegeleiding) volgens het **zorgcontinuüm**². Ben je bezorgd over een leerling waarvan je vermoedt dat hij/zij zich in een radicaliseringsproces bevindt, blijf niet met deze bezorgdheid zitten en ga in dialoog. Toets uw bezorgdheden met andere leerkrachten en/of de referentiepersoon radicalisering, het CLB of het zorgteam, onderneem niet alleen actie! Het stappenplan gaat uit van een traject en hoeft zeker niet in alle situaties volledig doorlopen te worden.

Het is belangrijk dat dit stappenplan aan alle personeelsleden (vb. ook poetspersoneel) van de school gecommuniceerd wordt.

a. Signaal radicalisering wordt opgepikt op school m.b.t. een specifieke leerling

Stap 1: De **signaalgever**³ contacteert de zorgcoördinator en er wordt bekeken wie best geplaatst is om met de leerling in gesprek te gaan.

Stap 2: De afgesproken persoon gaat in gesprek met de leerling (met melding dat dit besproken wordt met de zorgcoördinator) en/of de ouders.

Stap 3: Degene die het gesprek gedaan heeft met de leerling, contacteert de **zorgcoördinator**⁴ op school en deze brengt casus op **het zorgoverleg**⁵. De directie wordt op de hoogte gebracht.

Stap 4: Het zorgoverleg schakelt de expertise van de **referentiep persoon radicalisering**⁶ op school in om de situatie in te schatten en een plan van aanpak op te maken.

Stap 5: Terugkoppelen naar de signaalgever en diegene die gesprek gedaan heeft met leerling, rekening houdend met de principes ambtsgeheim/beroepsgeheim.

Stap 6: **Contactpersoon CLB**⁷ brengt dit op CLB-team met de **referentiep persoon radicalisering CLB**⁸.

Stap 7: Terugkoppelen naar het zorgoverleg van de inschatting vanuit het CLB-team en de voorgestelde plan van aanpak.

Stap 8: Uitvoeren van de gemaakte acties. (gesprek leerling, gesprek ouders, klasgesprek, contacteren van het **team Expo-R**⁹, ... ; kan zowel preventief als curatief)

Weigert de leerling en/of de ouders hulp, dan kan het CLB het initiatief nemen een M-doc op te stellen en licht het team Expo-R in.

Stap 9: Terugkoppelen naar het zorgoverleg en naar de signaalgever van de evoluties van de acties, eventueel bijsturen van het plan van aanpak en acties.

b. Signaal radicalisering wordt gegeven door de politie

Stap 1: De federale of lokale politie contacteert de directie van de school.

Stap 2: De directie informeert verantwoordelijken volgens de schoolinterne afspraken, en contacteert daarnaast het CLB en het team Expo-R.

Stap 3: De melding wordt op het zorgoverleg gebracht.

Stap 4: Het zorgoverleg schakelt de expertise van de referentiepersoon radicalisering op school in om de situatie in te schatten en een plan van aanpak op te maken.

Stap 5: Contactpersoon CLB brengt dit op het CLB-team met de referentiepersoon radicalisering CLB.

Stap 6: Terugkoppelen naar het zorgoverleg van de inschatting vanuit het CLB-team en het voorgestelde plan van aanpak. Indien nodig volgt er een bijsturing van het plan van aanpak.

Stap 7: Uitvoeren van de gemaakte acties (gesprek leerling, gesprek ouders, klasgesprek, bespreking op de klassenraad, contacteren van team Expo-R, ... ; kan zowel preventief als curatief).

Stap 8: Terugkoppelen naar het zorgoverleg van de evoluties van de acties, eventueel bijsturen van het plan van aanpak en van de acties.

Stap 9: Het team Expo-R koppelt terug naar de politie, in overleg met de schooldirectie.

c. Signaal radicalisering wordt opgepikt op school, maar betreft de ruimere omgeving (niet de leerling)

Stap 1: De signaalgever contacteert de zorgcoördinator en er wordt bekeken wie best geplaatst is om met de leerling en/of de ouders in gesprek te gaan.

Stap 2: De afgesproken persoon gaat in gesprek met de leerling en/of de ouders.

Stap 3: Degene die het gesprek gedaan heeft met de leerling, contacteert de zorgcoördinator op school, en deze brengt casus op het zorgoverleg. De directie wordt op de hoogte gebracht.

Stap 4: Het zorgoverleg schakelt de expertise van de referentiepersoon radicalisering op school in om de situatie in te schatten en een plan van aanpak op te maken.

Stap 5: Contactpersoon CLB brengt dit op CLB-team met de referentiepersoon radicalisering CLB.

Stap 6: Terugkoppelen naar het zorgoverleg van de inschatting vanuit het CLB-team en het voorgestelde plan van aanpak. Indien nodig volgt er een bijsturing van het plan van aanpak.

Stap 7: Uitvoeren van de gemaakte acties (inschakelen van sociaal-maatschappelijke partners, andere CLB's, ... ; kan zowel preventief als curatief).

Stap 8: Terugkoppelen naar het zorgoverleg en signaalgever van de evoluties van de acties, eventueel bijsturen van het plan van aanpak en van de acties.

Verklarende woordenlijst

¹ **Radicalisering** = Radicalisering is het proces waarbij een leerling in toenemende mate bereid is om alles in de strijd te gooien voor een samenleving die niet strookt met onze democratische rechtsorde. De leerling identificeert zich steeds meer met extreem gedachtegoed, geraakt steeds meer overtuigd van zijn gelijk, vervreemdt steeds meer van wie er anders over denkt en is steeds meer geneigd om zijn denken in handelen om te zetten. De groep die uiteindelijk geweld (terrorisme) gebruikt is klein (bron: Klasse dossier Radicalisering). Naast religie kunnen ook andere ideologieën motor zijn van een radicaliseringsproces.

² **Het zorgcontinuüm** = geeft handvatten aan scholen om zorg voor leerlingen kwaliteitsvol uit te bouwen. De school is verantwoordelijk voor de invulling van de brede en de verhoogde zorg. De Pedagogische Begeleidingsdienst (PBD) en het CLB kunnen hierbij ondersteuning bieden. Het CLB neemt bij de nood aan het bieden van uitgebreide zorg de regie op in nauwe samenwerking met leerling, ouders en school.

³ **Signaalgever** = persoon die zich zorgen maakt om een leerling.

⁴ **Zorgcoördinator** = iemand die voor zijn beroep leerlingen met problemen bijstaat, adviseert of doorverwijst.

⁵ **Zorgoverleg** = een structureel overlegmoment waarop individuele casussen worden besproken. Het zorgoverleg bestaat uit de zorgcoördinator en het CLB, soms aangevuld met directie en eventueel met de leerkracht.

⁶ **Referentiepersoon radicalisering** = dit is de ‘expert’ radicalisering op school. Elke school heeft 1 en bij voorkeur 2 referentiepersonen radicalisering. Deze persoon is gekend bij alle medewerkers van de school.

De onderwijskoepels hebben ook eigen referentiepersoon radicalisering aangesteld. Meer informatie hierover is terug te vinden op de site van de koepels of op de site van Onderwijs Vlaanderen.

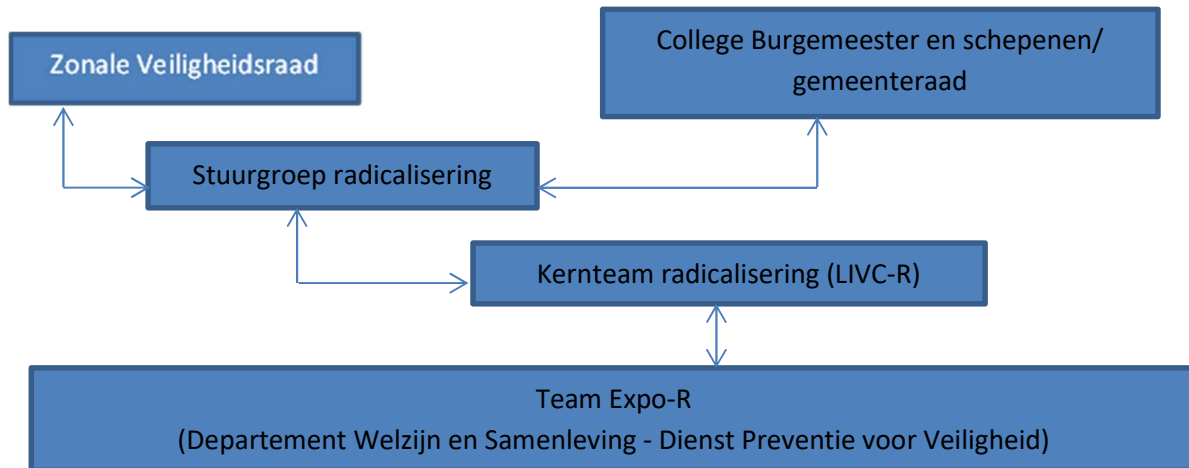
⁷ **Contactpersoon CLB** = CLB-medewerker die verbonden is aan de school en die aanspreekpunt is voor de school. De CLB-contactpersoon baseert zich op het “Cahier radicalisering Handvatten voor CLB-medewerkers”.

⁸ **Referentiepersoon radicalisering CLB** = Elk CLB heeft een referentiepersoon radicalisering. Dit zijn CLB-medewerkers die expertise hebben rond het thema van radicalisering en waarop de CLB-medewerkers beroep kunnen doen om hun expertise in te roepen.

⁹ **Team Expo-R** = binnen de stad Gent is er een werking opgericht rond radicalisering. Het ‘Team Expo-R, vallend onder de dienst Preventie voor Veiligheid, ondersteunt preventieve acties om radicalisering te voorkomen, is aanspreekpunt voor bezorgdheden en neemt de regierol op in individuele cases.

Achtergrondinformatie

Werking team Expo-R – kernteam – structuur binnen de stad

Het team Expo-R uitgelegd:

- Preventie: Netwerken verbreden en verdiepen ter preventie van radicalisering, diensten en organisaties (onderwijs, jeugd(welzijns)werk, integratiesector, ...) ondersteunen en versterken in het omgaan met jongeren die 'vatbaar' zijn voor radicalisering, pilotprojecten opzetten in functie van wegwerken van voedingsbodems van radicalisering, ...
- Curatie: Bij signalen van verregaande radicalisering bij een individu kan men contact opnemen met het team Expo-R. Het signaal wordt samen besproken. Indien nodig wordt deze 'case' vervolgens besproken op het kernteam radicalisering (het LIVC-R). Op die manier krijgen we een correct zicht op het ganse plaatje én maken we gecoördineerde afspraken over de verdere begeleiding van dit individu.

Wat is het kernteam radicalisering (LIVC-R)?

De officiële benaming van het Kernteam is het Lokaal Integrale Veiligheidscel Radicalisering (LIVC-R).

De LIVC R is een multidisciplinair casuoverleg met als doel het voorkomen van terroristische misdrijven door de situatie van personen die signalen van radicalisering vertonen gezamenlijk te bespreken en, eventueel, een geïndividualiseerd opvolgingstraject voor hen uit te werken.

Het LIVC-R is een en heeft als doelstelling personen die zich in een radicaliseringsproces bevinden (of waarvan vermoed wordt er zich in te bevinden) vroeg te detecteren. Op basis van de verzamelde informatie wordt een opvolgingstraject uitgewerkt. Concreet betekent dit dat binnen de LIVC-R minstens afspraken gemaakt worden over welke partner/deelnemer de meest aangewezen is om een bepaalde persoon 'op te volgen' of te begeleiden. Of indien meerder partners/deelnemers hiermee aan de slag gaan, waarin de begeleiding exact zal bestaan.

Zorg/ernst	Actor	Werkwijze
HOOG	Lokale Task Force	Politie
DYNAMISCH	Kernteam	Bovengrens: Geheim van het onderzoek
		Analyses: op vraag Afspraken: afsluiten of verder onderzoek Actie: activeren (zorg)netwerk
LAAG	Partner zelf (kan beroep doen op het team Expo-R)	Ondergrens: Beroepsgeheim
		Aanmeldingen Wikken en wegen binnen organisatie Zelf mee aan de slag of naar het Kernteam

Wat is concreet de taak van de casemanager?

1. De casemanager is aanspreekpunt voor bezorgdheden vanuit scholen. De bezorgdheden/signalen kunnen desgewenst anoniem worden besproken met de casemanager. De casemanager beluistert het signaal en bekijkt samen met de school welke stappen er kunnen gezet worden. Het doel is om de aanpak zo intern mogelijk te houden en beoogt in hoofdzaak het ondersteunen van de interne aanpak. Indien nodig wordt in overleg beslist om het signaal voor te leggen op het kernteam radicalisering.

2. De casemanager volgt de cases die besproken worden op het Kernteam Radicalisering op. Hij treedt op als verbindingsfiguur tussen de betrokken en relevante actoren. De voortgang en evolutie worden teruggekoppeld naar het kernteam en aan de school (binnen de grenzen van het beroepsgeheim en het geheim van het onderzoek, cfr. bovenstaand schema).

Wat met beroepsgeheim?

Leerkrachten en onderwijsmedewerkers hebben geen beroepsgeheim maar een ambtsgeheim of een discretieplicht. Medewerkers van het CLB hebben een beroepsgeheim.

Beroepsgeheim wordt in artikel 458 van het Strafwetboek en in specifieke wetgeving omschreven als de geheimhoudingsplicht die van toepassing is op allen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd. Het gaat hier om een zwijgplicht verbonden aan een vertrouwensrelatie.

De discretieplicht daarentegen wordt in de rechtsleer geïnterpreteerd als de verplichting om bij het uitoefenen van een ambt of functie geen vertrouwelijke gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn om er kennis van te nemen. Daar waar het beroepsgeheim de plicht oplegt vertrouwelijke gegevens geheim te houden, vereist de discretieplicht dat discreet wordt omgegaan met dergelijke gegevens. Enige zorgvuldigheid in de omgang met die gegevens is dus vereist.

Alle personeelsleden op school – en in het bijzonder leerlingenbegeleiders – gaan discreet om met informatie die ze verwerven wanneer leerlingen in vertrouwen zeer persoonlijke problemen aanbrengen.

Nood aan extra handvaten rond preventie, aanpak en omgang met radicalisering?

<http://onderwijs.vlaanderen.be/deradicalisering>

<https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/referentiepersonen-onderwijskoepelsgo-en-clb-en-centraal-aanspreekpunt>

<https://www.klasse.be/radicalisering/>

<https://www.samvzw.be/publicaties/handelingskader-bij-radicalisering-en-extremisme>

<https://stad.gent/nl/samenleven-welzijn-gezondheid/welzijn/preventie-en-veiligheid/radicalisering-gent>

<https://hannah-arendt.institute/>

<https://vlaamsvredesinstituut.eu/>

Praktische fiche

Zorgcoördinator op school:

Referentieperso(o)n(en) radicalisering op school:

Contactpersoon CLB:

Referentiepersoon radicalisering CLB:

Team Expo-R:

Mohamed El Bakali

GSM 0478/80.37.65

mohamed.elbakali@stad.gent